

UZAICINĀJUMS IESNIEGT ATSAUKSMES PAR INICIATĪVU (bez ietekmes novērtējuma)

INICIATĪVAS NOSAUKUMS	ES tērauda nozare: pasākums, ar ko novērš jaudas pārpalikuma negatīvo ietekmi uz tirdzniecību
VADOŠAIS ĢD UN ATBILDĪGĀ NODAĻA	TRADE ĢD
PAREDZAMĀIS INICIATĪVAS VEIDS	Komisijas priekšlikums Padomes un Eiropas Parlamenta regulai
ORIENTĒJOŠAIS LAIKS	2025. gada 3. cet.
PAPILDINFORMĀCIJA	Komisija stiprina ES tēraudrūpniecības aizsardzību – Eiropas Komisija Eiropas Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plāns – Eiropas Komisija
<i>Dokuments ir izstrādāts tikai informatīvos nolūkos. Tas neskar Komisijas galīgo lēmumu par šīs iniciatīvas turpināšanu vai tās galīgo saturu. Visi dokumentā aprakstītie iniciatīvas elementi var mainīties, t. sk. hronoloģija.</i>	

A. Politiskais konteksts, problēmas apraksts un subsidiaritātes pārbaude

Politiskais konteksts

Politikas pamatnostādņēs nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029) priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena uzsvēra, ka Eiropai “ir jāiet daudz ātrāk un tālāk, lai nodrošinātu konkurētspēju, labklājību un taisnīgumu”¹. Komisijas paziņojumā: ES Konkurētspējas kompasa², kas pieņemts 2025. gada 29. janvārī, tēraudrūpniecība un metālrūpniecība ir noteiktas par galvenajām darbības jomām. Priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena 2025. gada 4. martā rīkoja tērauda nozarei veltītu stratēģisku dialogu³, kurā iesaistījās ieinteresētās personas no visas tērauda piegādes ķēdes. Dialogs atspoguļoja kritiskās problēmas, ar kurām saskaras nozare, un vajadzību steidzami rīkoties.

Komisija 2025. gada 19. martā pieņēma Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plānu⁴ (SMAP), kurā izklāstītas darbības dažādās politikas jomās, tostarp tirdzniecībā. Tirdzniecības jomā Komisija apņēmas līdz 2025. gada trešajam ceturksnim ierosināt pasākumu, ar ko aizstāj tērauda nozares aizsardzības pasākumus, kuru termiņš likumīgi beigsies 2026. gada 30. jūnijā, tādējādi nodrošinot ļoti efektīvu aizsardzības līmeni pret negatīvu ar tirdzniecību saistītu ietekmi, ko rada jaudas pārpalikums pasaulē. Šis uzaicinājums iesniegt atsauksmes un vienlaikus uz konkrētu auditoriju vērsta apspriešanās ir saistīta ar šo priekšlikumu.

Problēma, ko plānots risināt ar iniciatīvu

Jaudas pārpalikums pasaulē nopietni apdraud Eiropas rūpniecības rentabilitāti un konkurētspēju. ES ir vienīgais lielais tērauda ražošanas reģions, kurā jaudas samazinās. Turklāt tas, ka ASV 2025. gada 12. martā ieviesa 25 % importa tarifus tēraudam un alumīnijam (2025. gada 3. jūnijā palielināja līdz 50 %), ne tikai negatīvi ietekmē ES ražotājus, ierobežojot piekļuvi ASV tirgum, tostarp attiecībā uz parastajiem metāliem, ko tālāk pārstrādā leģupējās precēs, bet arī palielinās spiedienu, kuru rada tirdzniecības novirzīšana, proti, iepriekš uz ASV paredzētais

¹ [commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_lv?filename=Political Guidelines 2024-2029_LV.pdf](https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_lv?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_LV.pdf).

² [10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en](https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en).

³ [Priekšsēdētāja fon der Leiena sāk stratēģisku dialogu par tērauda nozares nākotni](#).

⁴ [7807ca8b-10ce-4ee2-9c11-357afe163190_en](https://commission.europa.eu/document/download/7807ca8b-10ce-4ee2-9c11-357afe163190_en).

eksports varētu tikt pārvirzīts uz ES. Tirdzniecības novirzīšanas risks jau pastāvēja; tagad tas vēl vairāk palielināsies, tāpēc būs nepieciešama tūlītēja ES rīcība. Energoietilpīgas nozares, piemēram, tērauds, metāli un ķīmiskās vielas, ir Eiropas ražošanas sistēmas mugurkauls, jo tās ražo resursus, kas ir būtiski visām vērtības ķēdēm, un nodrošina daudzas kvalitatīvas darbvietas daudzās ES dalībvalstīs (ES tērauda ražotāji tieši nodarbina vairāk nekā 320 000 cilvēku). Tērauds ir būtisks rūpnieciskais resurss ES ekonomikai, tostarp tās zaļās pārkārtošanās procesam. Tēraudu izmanto ēkās, infrastruktūrā, dzelzceļos, vieglajos automobiļos, kuģos, vēdzirnavās, rūpnieciskos instrumentos un mašīnās, sadzīves tehnikā un ar daudziem citiem ražojumiem saistītās rūpnieciskās darbībās. Tēraudam ir arī stratēģiska nozīme ES aizsardzības un militāro spēju palielināšanā. ES tēraudrūpniecība saskaras ar kritiskām problēmām, kas vājina tās konkurētspēju pasaules tirgū un apdraud ilgtermiņa dzīvotspēju. Tās rada augstu risku nozares pastāvēšanai un spējai veikt jaunas investīcijas un dekarbonizāciju. Šīs problēmas citu starpā ir šādas: vienlīdzīgu konkurences apstākļu trūkums, kā arī augstas enerģijas un ražošanas izmaksas un vērienīgas un dārgas investīcijas, kas vajadzīgas, lai saglabātu konkurētspēju un dekarbonizētu tās ražošanu ES dekarbonizācijas programmas ietvaros. Papildus šīm problēmām ir nelabvēlīgi tirgus apstākļi. Patiešām, ES pieprasījums pēc tērauda joprojām ir zems. Šajā sarežģītajā situācijā ES rūpniecība saskaras arī ar tādu pastāvīgu importa spiedienu par zemākām cenām, ko rada jaudas pārpalikums pasaulē, un būtisku ES eksporta samazinājumu. Tirdzniecības jomā ES ir jārisina problēmas, ko rada ar tirdzniecību saistītā negatīvā ietekme, kuru izraisa ražošanas jaudas pārpalikums pasaulē un tirdzniecības pasākumu pieaugums trešās valstīs. To iemesls bieži ir sistemātiskas, pārmērīgā apjomā veiktas valsts investīcijas un subsīdijas, kas koncentrētas piegādes ķēdēs kritiski svarīgās un stratēģiskās rūpniecības nozarēs. Strukturāls jaudas pārpalikums trešās valstīs izpaužas agresīvās eksporta stratēģijās, kas palielina spiedienu uz Eiropas ražotājiem jau tā nevienlīdzīgos konkurences apstākļos. Kā norādīts Eiropas ekonomiskās drošības stratēģijā⁵, Eiropā bāzētas ražošanas jaudas un zinātniskās zudums kritiski svarīgās nozarēs varētu izraisīt pārmērīgu ES atkarību no importa svarīgos ekonomikas segmentos. Visbeidzot, lai aizsargātu rūpniecību, ES jau ir pieņēmusi vairākus tirdzniecības aizsardzības pasākumus pret negodīgu tirdzniecības praksi metāl rūpniecības nozarēs. Pašlaik visvairāk tirdzniecības aizsardzības pasākumu ir dzelzs un tērauda nozarē, un tai seko krāsaino metālu un minerālu nozare. Tomēr šie pasākumi var atrisināt tikai nelielu problēmas daļu, ņemot vērā jaudas pārpalikuma apjomu pasaulē un tā ietekmi uz tirdzniecību. Turklāt spēkā esošajam aizsardzības pasākumam, kas izpaužas kā tarifa kvotas (TK) ar ārpuskvotas nodokli 25 % apmērā un piedāvā ES rūpniecībai plašu aizsardzību pret kaitējošu importa pieaugumu, termiņš beigsies 2026. gada 30. jūnijā. Tāpēc saistībā ar iepriekš minētajām problēmām, ņemot vērā aizsardzības pasākuma termiņa beigas, spēcīgas un ilgtspējīgas ES tēraudrūpniecības dzīvotspēja vidējā termiņā būs nopietni apdraudēta, ja ES nerīkosies.
ES rīcības pamats (juridiskais pamats un subsidiaritātes pārbaude) Priekšlikums tiks iesniegts kā rīcība, kas izriet no saistībām, kuras uzņemtas saskaņā ar Tēraudrūpniecības un metāl rūpniecības rīcības plānu. Lai risinātu ar tirdzniecību saistītās problēmas, ar kurām saskaras ES tēraudrūpniecība, ir jārīkojas ES līmenī.
Juridiskais pamats Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 207. pants.
Praktiska ES rīcības nepieciešamība Iniciatīva ietilpst politikas jomā, kurā Eiropas Savienībai ir ekskluzīvas pilnvaras (saskaņā ar LESD 3. pantu). Tāpēc subsidiaritātes principu nepiemēro.

⁵ [IMMC.JOIN%282023%2920%20final.ENG.xhtml.1_EN_ACT_part1_v8.docx](#).

B. Ko un kādā veidā ar iniciatīvu plānots panākt	
Paredzamā ietekme	
Kā izklāstīts <i>SMAP</i>, pasākuma mērķis ir nodrošināt ļoti efektīvu aizsardzības līmeni pret negatīvu ar tirdzniecību saistītu ietekmi, ko rada jaudas pārpalikums pasaulē. Lai sasniegtu šo mērķi, Komisija apsver dažādus risinājumus. Par šiem risinājumiem notiek uz konkrētu auditoriju vērsta apspriešanās. Pasākums ietekmēs visu tērauda vērtības ķēdi. Komisija rūpīgi novērtēs dažādo scenāriju ietekmi uz visu ES tērauda piegādes ķēdi un ieinteresētajām personām dažādos vērtības ķēdes līmeņos (ražotājiem, pārstrādātājiem, lietotājiem u. c.). Vispirms Komisija, izmantojot uz konkrētu auditoriju vērsto apspriešanos, apzinās ieinteresēto personu viedokļus. Vienlaikus Komisija sagatavos dienestu darba dokumentu, kas ietvers ekonomikas modeli, kurā tiks analizēti dažādi scenāriji un to ietekme uz ES tērauda piegādes ķēdi.	
Turpmākā pārraudzība	
Tērauda tirgus ir ļoti dinamisks. Tāpēc ir būtiski, lai Komisija regulāri pārskatītu pasākumu. Iniciatīva ietvers pārskatīšanas mehānismu, kas ļaus Komisijai uzraudzīt pasākuma ietekmi un ātri pielāgot to norisēm tirgū. Visbeidzot, pasākuma mērķis ir palīdzēt saglabāt spēcīgu un ilgtspējīgu tērauda nozari Eiropas Savienībā. Šo mērķi var efektīvi sasniegt tikai tad, ja pasākums visā spēkā esības laikā atbilst paredzētajam nolūkam.	
C. Labāks regulējums	
Ietekmes novērtējums	
Tēraudrūpniecības un metāl rūpniecības rīcības plānā ietvertā apņemšanās bija sagatavot Komisijas priekšlikumu 2025. gada trešajā ceturksnī. Rīkoties ir nepieciešams jau agrāk, ņemot vērā to problēmu apmēru, ar kurām saskaras rūpniecība, tostarp risku no jaudas pārpalikuma pasaulē, un kuras ir vēl pasliktinājušās, jo Amerikas Savienotās Valstis kopš 2025. gada marta tērauda importam piemēro tarifus. Pašreizējai aizsardzībai, ko piedāvā tērauda aizsardzības pasākums, termiņš beigsies 2026. gada 30. jūnijā, taču jaunās tirgus intervences to jau pakļauj spiedienam. Dažas dalībvalstis un dažas ieinteresētās personas, tostarp metāl rūpniecība, ir aicinājušas Komisiju paātrināt darbu pie priekšlikuma, lai tas stātos spēkā pēc iespējas drīzāk. Ņemot vērā steidzamību, pilnīga ietekmes novērtējuma veikšana radītu nopietnu risku atstāt robu starp aizsardzības pasākumu un jauno tērauda nozares pasākumu, kas vēl aizvien efektīvi aizsargā tērauda nozari. Tomēr saskaņā ar Eiropas Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņēm un rīkkopu (skatīt SWD(2021) 305 final), ja pilnvērtīgs ietekmes novērtējums nav iespējams, ņemot vērā steidzamību, un piešķirta atkāpe, tiks sagatavots analītisks dienestu darba dokumenta veidā, kurā būs izklāstīti priekšlikuma pamatā esošie pierādījumi un izmaksu aplēses. Minētais dokuments sniegs ekonomisko analīzi un objektīvu pierādījumu analīzi, tostarp dažādu risinājumu iespējamo ietekmi, lai ar turpmāku ES likumdošanas rīcību risinātu konstatētās problēmas.	
Apspriešanas stratēģija	
Apspriešanas mērķis ir visā ES tērauda piegādes ķēdē noskaidrot ieinteresēto personu viedokļus par tirdzniecības pasākumu un tā ietekmi uz viņu uzņēmumiem. Apspriešana ietvers dažādus scenārijus, un mēs esam ielāgojuši šādus posmus un grafiku: 1. Atbilžu iesniegšanas termiņš – 2025. gada 18. augustā (līdz darbdienas beigām, pēc Briseles laika) 2. Valodas, kurās anketa ir pieejama (angļu valodā – ar pieejamu iegultu mašīntulkumu) 3. Atbildes var iesniegt jebkurā no ES oficiālajām valodām. Apspriešana ir publiski pieejama <i>TRADE</i> ĢD tīmekļa vietnē. Turklāt, lai nodrošinātu, ka par to tiek informēts pēc iespējas vairāk ieinteresēto personu, Komisija arī tieši sazināsies ar visām ieinteresētajām personām, kuras pēdējos gados ir aktīvi piedalījušās ar tirdzniecību saistītās procedūrās, jo īpaši aizsardzības pasākumu procedūrā. Komisija arī izplatīs apspriešanas paketi attiecīgajām iestādēm dalībvalstīs, lai tās varētu to nodot savas valsts ieinteresētajām personām. Līdz 2025. gada trešā ceturkšņa beigām un pēc tam, kad uz konkrētu auditoriju vērsta apspriešana būs pabeigta, Komisija darīs pieejamu faktu kopsavilkuma ziņojumu.	
Kāpēc rīkojam šo apspriešanu	

Apspriešanas mērķis ir visā ES tērauda piegādes ķēdē noskaidrot ieinteresēto personu viedokļus par tirdzniecības pasākumu. Apspriešanā tiks iekļauti dažādi scenāriji. Ieinteresētās personas var atbildēt uz anketas jautājumiem, kas pieejami ES apsekojumā, līdz 18. augustam.

Mērķauditorija

Mēs esam apzinājuši, ka Eiropas Savienībā ir šādas galvenās ieinteresētās personas: tērauda ražotāji, pārstrādātāji, izplatītāji, pakalpojumu centri, importētāji, tostarp to attiecīgās ES apvienības, kā arī tirgotāji un atsevišķi uzņēmumi, kas pērk tēraudu savai uzņēmējdarbībai, un to attiecīgās ES apvienības, kā arī sociālie partneri, piemēram, arodbiedrības un darba devēju organizācijas, kas iesaistītas Eiropas un valstu sociālajā dialogā. Ārpus ES mēs esam apzinājuši tērauda ražotājus eksportētājus daudzās trešās valstīs.